

ГОСПОДЕ, ОПРОСТИ И ПОМОЗИ

О ТОМЕ ДА НЕ ТРЕБА СВЕТОМ ПРИЧЕШЋУ ПРИСТУПАТИ БЕЗ ПРИПРЕМЕ, КОЈА СЕ САСТОЈИ У ДУХОВНОМ И ТЕЛЕСНОМ ПОСТУ (НА ВОДИ) И БЕЗ ИСПОВЕСТИ

“Господ није рекао неодређено и без разлике“ дајте Светиње и бисер свима”, него каже: “ Не дајте светиње псима (Мт.7,6), односно онима који чине зло”- Св. Атанасије Александријски

Света Литургија је небо на земљи, а човек је призван да од земаљског постане небески. Једини пут за то је сједињење са Христом у Причешћу, коме претходи подвиг СЕБЕПОЗНАЊА И СЕБЕОЧИШЋЕЊА. Нашој Православној Цркви је својствен дух аскетизма и покајног самонадилажења, односно подвижнички дух.

Човек је Божије створење и то недовршено Божије створење, које храњено Светињом (Светим Телом и Светом Крвљу Господњом – Св. Причешћем) може да расте до у пуноћу “мере раста Христовог” (Ефес. 4,13), у чему је спасење.

“ Господ није рекао неодређено и без разлике “дајте светиње и бисер свима”, него каже : “ Не дајте светиње псима” (Мт. 7,6), односно онима који чине

зло. Тако каже и Св. Апостол Павле : “Чувајте се паса, чувајте се злих посленика “ (Фил.3,2) ... “ Пази се и ти свештениче, и немој давати недостојним Пречисто Тело, како се не би показао кривим по речи Владичиној. Дакле, не дајте светиње псима, не бацајте бисер свој пред свиње, да га не би изгазили ногама својим, и окренувши се, растргли вас, стварајући расколе и јереси” - рекао је Св. Атанасије Александријски (“ Без причешћа нема обожења”-Образ Светачки, Бгд. 2004, стр. 74).

У последњих неколико година код нас се заговара приступање највећој Светињи, Светом Причешћу без поста. У својој посланици Римљанима Св. Апостол Павле каже : “ Један верује да сме све јести, а који је слаб једе зеље “ (Римљ. 14,2). Има јаких, и има слабих у Цркви. А чињеница је да духовно ослабљено време даје и духовно ослабљено и монаштво и свештенство, а камоли Хришћане који живе у свету (мирјане). Требало би признати да је већи број слабих (“ који једу зеље”) који се не би смели причестити без поста (на води) и исповести.

Било је случајева и ванредних околности, када су се Хришћани причешћивали и без поста и исповести. На пример, као косовски витезови Светог кнеза Лазара, који су, спремни животе своје да дају за веру и отачаство, примили Светињу у “бијелој Самодрежи цркви”. Сличан пример налазимо и у “Горском вијенцу”, када игуман Стефан позива јунаке : “ 'Ајте, браћо, те се причешћујте ./ Без приправе и без исповијести / а ја мичем све на своју душу ... “ Спремност поменутих јунака на жртву и ванредне околности у којима су се нашли, омогућује им причешћивање без припреме и без исповести, при чему Његош напомиње да слепи игуман Стефан преузима њихове грехе на себе.

Када духовник расуди, у изузетним околностима, причестити се може и без поста. Али то не сме да буде правило. Ево како о томе расуђује Св. Варсонуфије Оптински. Њему се обратио неки човек рекавши да му је св. Јован Кронштатски дозволио причешће без поста. Свети Варсонуфије му је одговорио : “ Отац Јован је човек дубоке молитве и побожности. Добија све што затражи од Бога. Има велику смелост пред Богом. Ја сам човек грешан. Не могу вам гарантовати да ће вам бити на спасење ако овако наставите” (Исто, стр. 400).

Заговорници причешћивања на свакој Литургији, наводе као пример Хришћане из првих векова. Они заборављају да је убрзо изашао из праксе овај обичај зато што се ниво живота црквене заједнице снизио у поређењу са првим вековима. “ Из личног, често жртвеног подвига, хришћанство се за већину људи претворило у нешто што се чини реда ради, а понекад чак и ради користи. Црква...зато није могла више да примењује на касније полусвесне и полупринудне хришћане исту ону дисциплину као и на духовне ентузијасте” и мученике из првих векова (Митрополит Сергије Страгородски, у књизи “Верујем, Господе, и исповедам”, Образ светачки, Бгд. 2005, стр. 452). Заговорници честог причешћивања наводе као аргумент да је Св. Василије Велики своје вернике причешћивао четири пута недељно. Али, ОНИ ПРЕЋУТКУЈУ КАКВЕ УСЛОВЕ ЈЕ СВ. ВАСИЛИЈЕ ВЕЛИКИ ПОСТАВЉАО ДА БИ НЕКО ТАКО ЧЕСТО МОГАО ДА СЕ ПРИЧЕШЋУЈЕ. Познато је да је он био веома строг према члановима Цркве Божије, ограђујући Светињу канонима који нису дозвољавали да се Причешћу приступа, како рече Владимир Димитријевић, “ као да је у питању, Боже опрости, супа са

резанцима “ (“Без Причешћа нема обожења”, Образ светачки, Бгд. 2004, стр. 400). Тако у Канонима Св. Василија Великог стоји да је: жена која изврши абортус била одлучивана од Светиње на 10 година ;

-За нехотично убиство одлучење је било 11 година ;

-За учешће у рату 3 године ;

По 58-ом правилу, прељубник се одлучивао 15 год. од Причешћа ;

Убица је био одлучиван на 20 год. (наравно ако је био спреман да се каје) ;

Блудник је од општења у Тајнама био одлучиван на 7 год. (по 59. правилу) ;

По 61. правилу лопови су одлучивани на 2 год, а по 62. правилу хомосексуалци су одлучивани на 15 год. лишавања евхаристијске заједнице.

По 64. правилу, ко погази заклетву одлучиван је од Цркве 10. год.

По 65. правилу врачари су одлучивани на 20. год.(као убице, а ученици врачара- исто толико, 72. правило.

По 73. правилу они који су се ОДРЕКЛИ ХРИСТА ТОКОМ ГОЊЕЊА, ако су се покајали причешћивани су тек на самрти. Сетимо се само, код нас ко се све није одрекао Христа за време комунизма!

По 83. правилу они који су се обраћали врачарима одлучивани су на 6 година.

Било је и тада оних који су одбијали да се покају за своје грехе. Св. Василије Велики је заповедао да се са таквима не улази ни у какве расправе, него да се они препусте самима себи.

И Тимотеј Александријски је конкретним заповестима оградио Св. Причешће:

По 4. правилу муж и жена не смеју имати однос уочи Причешћа;

По 7. правилу жена се не сме причестити кад има месечницу;

По 10. правилу и најтежим болесницима пред Пасху се не разрешава мрс, него само вино и уље;

По 12. правилу: ко је имао пожудан сан и њиме се наслађивао не може се причестити...

Хришћани 21. века, који долазе у Цркву, гледано у односу на правила којих су се придржавали Хришћани првих векова, обременени су мање-више таквим гресима, те је питање КАДА И КАКО би се уопште причестили! О овоме неизоставно треба повести рачуна пре одлуке да се причешћујемо на свакој Литургији!

КОЉИВАРСКИ ПОКРЕТ И САВРЕМЕНИ ПАРОХИЈСКИ ЖИВОТ

На Светој Гори Атонској у другој половини XVI века је настао спор о томе колико се често треба причешћивати Св. Тајнама Христовим. Једни су сматрали да Св. Причешће треба примати на свакој Литургији, а други да се треба причешћивати неколико пута годишње. Кољивари, међу њима и Св. Никодим Светогорац (писац “Невидљиве борбе”), су били заговорници што чешћег причешћивања. На Св. Гори је то изазвало велики сукоб. Цариградски патријарх Теодосије 1775. је покушао да

помири сукобљене стране. Писао им је како су се први Хришћани причешћивали сваке недеље, а касније сваких 40 дана. Патријарх је писао и саветовао да они који се сматрају припремљеним могу да подражавају оним првима, а они који се тако не осећају да следују пример оних другх. Упркос свему сукоб се продужио до почетка 19. века. Васељенски патријарх Григорије је 1819. написао светогорским монасима да причешће не зависи од временског размака, него да му се може приступити увек, кад год човек осећа да је спреман, после исповести и одговарајуће припреме (постом и молитвом).

Руски подвижник наших дана, јеромонах Сергије (Рибко), каже: “Када се у наше време позивају на кољиварски покрет XVI века, заборављају да је ту ЧИСТО МОНАШКУ ПРАКСУ потпуно недопустиво преносити на савремени парохијски живот и захтевати од савремених верника такав строг АСКЕТСКИ И САЗЕРЦАТЕЉНИ ЖИВОТ какав су упражњавали исихасти кољивари на Атосу (мада је и тамо било противника праксе превише честог причешћивања).

Савремени заговорници што чешће причешћивања позивају се на праксу Хришћана из првих векова. Но, очигледно је да њихов ЦИЉ, није повратак древноапостолској црквеној пракси (јер би онда требало да се одрекнемо и причешћивања верника кашичицом, пошто је то каснија пракса коју је у IV веку увео Св. Јован Златоусти). Њихов ЦИЉ је у ствари УКИДАЊЕ ИСПОВЕСТИ ПРЕ ПРИЧЕШЋА И УКИДАЊЕ ДИСЦИПЛИНЕ ПОСТА И МОЛИТВЕНЕ ПРИПРЕМЕ ПРЕД ТУ НАЈВЕЋУ ТАЈНУ. Ако се настави у овом правцу прети ВЕЛИКА ОПАСНОСТ ОД РАВНОДУШНОГ, БЕЗ СТРАХА БОЖИЈЕГ ПРИМАЊА СВ. ТАЈНИ ХРИСТОВИХ.

Св. Теофан Затворник каже: “Треба се причешћивати у сва четири поста. Може се додати и још: У Великом и Божићном посту по два пута... Може и чешће, али не претеривати, да се не упадне у равнодушност. Што се тиче “честог” не треба превише учестати, зато што та превелика учесталост одузима не мали део страхопоштовања пред овом највећом Светињом... Често причешћивање није за осуду. Мера је – месечно једном, највише два пута за месец дана”(Исто, 404. стр.).

Чувени старац Глинског манастира, схиархимандрит Андроник (+1974.) је упозорио: “Они који се сваког дана причешћују су људи у прелести (духовној самообмани). Треба се причешћивати једном месечно. Треба се спремити за Причешће, одсецати самовољу, да би Причешћивање било на спасење, а не на осуду”.

ОПАСНОСТ НЕДОСТОЈНОГ ПРИЧЕШЋИВАЊА

У новије време, појавили су се у нашој Цркви заступници погрешног убеђења да је Св. Причешће нешто што делује аутоматски, попут магичне формуле ћирибу-ћириба и увек само “позитивно”.

У књижици “Поучни примери” схиархимандрита Гаврила (Димитријевића) има примера да то није баш тако. Ако Христос уђе у душу пуну таме, душу која не жели да се очисти и припреми за сусрет са Жеником Цркве, онда последице могу

бити кобне. Схиархимандрит отац Гаврило је описао неколико случаја. Наводимо само један: “ Знао сам једног човека у селу Букуровцу, код Крагујевца, који се 20 година није причестио. Најзад се решио, вероватно по нечијем наговору, те оде у цркву и причести се без покајања и без исповести. Одмах после Причешћа он је осетио као да је примио огањ у себе, сва унутрашњост и свака кост као да му се запалила и да гори, а глава као да му се нашла усред пламена. У бунилу и у муци великој он поче да трчи тамо-амо. И пошто није могао да издржи велике муке, скине каиш са панталона и обеси се за ограду. А један његов рођак видевши га обешеног, притрчи и пресече му каиш и он паде на земљу још жив. На питање рођака: “ Побратиме, шта ти би те се обеси? “, он одговори: “ Спалило ме Причешће, сва ми утроба изгоре, а нисам могао да издржим страшни огањ и морао сам да се обесим, да бих избегао муке”. Затим су га одвели кући и после неколико дана умро је, сиромах”.

“ Видите како пролазе они који живот проводе без страха Божијег, па се причешћују без покајања, поста и без исповести” каже схиархимандрит о. Гаврило. “И ако их Причешће није спалило на овом свету- беху спаљени тамо, на ономе свету, у пакленим мукама којима нема краја...Није нимало случајно да човек пред Причешће изговара: “Ево приступам Божанском Причешћу, Саздатељу не спали ме Причешћем, већ ме очисти од сваке нечистоте”. Не треба се играти са огњем, то јест са Оним за кога Св. Апостол вели: “Бог је наш Огањ Који спаљује”.

СВЕТИ ВЛАДИКА НИКОЛАЈ ЖИЧКИ И ПРЕПОДОБНИ ОТАЦ ЈУСТИН ЋЕЛИЈСКИ О ПОСТУ И ПРИЧЕШЋИВАЊУ

И наш Св. Владика Николај Жички и преподобни отац Јустин Ћелијски су према посту и Причешћу имали исти однос као и Велики типик : ПОСТ НА ВОДИ И ИСПОВЕСТ пре причешћивања.

Св. Николај Жички је одређивао да се, ако је човек здрав и пре узимања богојављенске водике пости неколико дана- утолико пре треба постити пре Св. Причешћа.(Исто, стр. 408.).

Исти такав богобојажљив однос према највећој Светињи имао је и о. Јустин (Поповић). Он је благосиљао да се верници припремају духовним постом (молитвено), да посте на води и да се исповедају, па тек онда да се причешћују.

Отац Јустин је учио своја духовна чеда да се причешћивање мора повезивати са исправљањем живота...” Зато је Господ и дао СВЕТИ ПОСТ И СВЕТУ МОЛИТВУ да се ми пре Светог Причешћа ПРИПРЕМИМО за онај велики и светли дан, дан када примамо Св. Причешће. “Кад би данас јавили да цар долази у твоју кућу, ти би све очистио, опајао, да цар уће у твоју кућу, а како ли је тек потребно очистити себе кад Бог улази у твоју душу? Бога примаш данас, пази како Га примаш! Сваки твој грех за који се ниси покајао и заплакао пред Богом, то је звер, звер која ће рикнути на Господа, то је мали ђаво; сваки грех је мали ђаво који јуриша на Господа у твојој души. Пази, кај се пред Господом, плачи, реци себи: ја сам Господе, први међу грешницима, приступам Теби недостојан, следећи речи светог апостола Павла кад он каже да је “Господ дошао у свет да спаси грешнике од којих сам први ја”

(1.Тим.1,15). Када Свети Апостол вели за себе да је он први грешник, шта је остало мени и теби, како ми да назовемо себе? Сваки од нас, заиста, први је међу грешницима када приступа Господу Христу, када треба Њега да прими, Њега, Свечистог Господа и Бога. Зато је пост, зато је света молитва: ПОСТ да очисти наше тело, и МОЛИТВА да очисти нашу душу, и припреми их за пријем Господа Христа”.

Владимир Димитријевић закључује да: “Кад цар долази у кућу, није довољна само љубав (често и умишљена). Треба дати доказе те љубави који се састоје у поспремању куће. Душа неприпремљена за Свету Тајну прима је себи на суд и на осуду. Тако су своју паству поучавали велики пастири и Светитељи србски, Николај Жички и Јустин Ћелијски “(Исто, стр. 408).

КУДА ВОДИ ЖИВОТ БЕЗ СТРАХА БОЖИЈЕГ ?

У задње време примећује се заговарање причешћивања на свакој Св. Литургији свих присутних без обзира да ли су се постом и молитвом и покајањем припремили за приступање највећој Светињи. Постоје настојања која потискују пост све више, или га ублажавају до те мере да се он у суштини губи. У основи ове појаве лежи одсуствовање страха Божијег.

Поука стара око три хиљаде година каже: “Почетак мудрости је страх Господњи” (Пс. 110/10). За Богоугодан начин живота је неопходан страх Господњи, то је темељ на коме се граде богоугодне врлине, које чине правог Хришћанина различитим од безбожника, којих је увек било, почев од братоубице Каина.

За све оне који немају страх од Бога познато је да немају ни стид пред људима, па често чине оно чега би се и животиње постиделе, а камоли честити људи.

Опасно је изгубити страх од Бога, јер је то исто као да кормилар изгуби компас на непрегледној пучини бурног мора, а требало би да настави пловидбу и у условима густе магле. Може ли се без Бога и без страха Божијег пловити бурним животним морем!?

Страх Божији су Срби некада стварно имали, а то се може најбоље проценити по томе како су строго држали пост. У нашим западним крајевима где се живело са Римокатолицима, који су држали пост без икакве озбиљности, изнедрила се изрека: “ То ти је лако к'о шокачки пост”.

У својој књизи “Породични живот код Срба “, Влајко Влаховић каже да се ПОСТ сматрао за верску обавезу толико да се за оног ко се у посте омрсио говорило да се отровао. Премрсивање постова је било довољно да се човек сматра рђом и несојем, и да се у њега нема поверења.

Када је лекар наговарао војводу Новицу Церовића да пије млеко, јер је тешко болестан (а Новица је постио Васкршњи Пост), овај му одговори: “ Зар си зато дошао са Цетиња да ме наговориш да се отрујем уз Часни Пост, данас кад сам претурио 90 година. Ако си зато школу учио, да људе на гријех наводиш, онда си добро научио !” (Исто, ср. 395). У најтежим данима ратовања у Првом српском устанку, Карађорђе је Велики Пост држао строго, на води.

Влајко Влаховић каже : “ Дани поста рачунају се као дани светковине. У време поста чува се од рђавих речи и дела. Као страшна заклетва је кад се неко закуне постима. Пост држи цела кућа, па и малолетна деца, осим оне која сисају. За време Васкршњег поста, обавезно сваке вечери сва чељад врши молитве и метанисања. Ако је нужна потреба да се неко омрси уз посте, онда се свештеник пита за дозволу. Иначе, нерадо се гледа, да неко у породици мрси...”

Раније су Срби постили не само 4 редовна, него и ванредне постове – уочи Св. Саве, пред Покров Мајке Божије и уочи крсне славе. На Велики Петак су јели само после заласка сунца и то некувано јело, строго посно на води. У врањском крају, у пиротском крају и стари богомољци у нишком крају, на почетку Васкршњег поста држали су тримирје – три дана нису јели ни пили воду, па су тек онда приступали Светом Причешћу.

Причешћивање без озбиљне припреме (без поста на води и молитвено-покајничке припреме и исповести) води ка томе да се подвижнички дух по коме је препознатљива наша Православна Црква замени неподвижничким духом и односом према Светињи као што је то случај код Римокатолика .

*

* *

Ничим ми не можемо задужити Господа. “Нико, никад, ма шта урадио, није достојан Причешћа. Пост и исповест су само знак наше добре воље, наше искрене жеље да Светињи приђемо. Али нисмо достојни и никад нећемо бити достојни. Све припреме су ништа, јер је благодат Божија оно што нас спасава и дела у нама. Али, опет и опет : ако тих припрема нема, ми никад не можемо постати свесни да смо ништа и да смо недостојни Причешћа “ (Владимир Димитријевић , Исто, стр. 394-395).

Блаженопочивши владика будимски Данило (Крстић + 2002.) нам је оставио следећу поуку : “ У Христу смо сви спасени – само својим напорима и добром вољом, својим трудом и жељом треба да покажемо да желимо то спасење “.

С обзиром на околности у којима живимо и на то да духовно ослабљено време даје духовно ослабљено монаштво, свештенство и хришћане који живе у свету, **боље ће за наше спасење бити ако наставимо богомољачку праксу (из времена Св. Владике Николаја),** односно да се припремамо постом (на води) и молитвом и исповешћу пре него што се усудимо да приђемо Св. Причешћу.

Уместо епилога саслушајте шта је о посту рекао Св. Теофан Затворник : “Сироти пост! Колико само прекора, клевета и гоњења трпи! Но, по милости Божијој, ипак опстаје. Јер ослонац му је чврст! Господ је постио, Апостоли су постили (...) и сви свети Божији држали су пост, тако да, кад би нам било дато да видимо рајске обитељи, ми тамо не бисмо нашли никог коме би пост био стран. То је и природно. Нарушавањем поста изгубљен је рај – строго држање поста треба да буде једно од средстава за повратак изгубљеног раја ... Погледајте околу. Чим се неко прихвати бриге о души, одмах почне да пости; и што је брига силнија, то је пост

строжи. Зашто то ? Зато што се уз пост то дело успешније одвија и са душом се лакше излази на крај. Ко се пак одриче поста, њему спасење сигурно није значајно (“Речник хришћанског опитног живота”, Образ светачки, Бгд. 2005, стр. 239).

Нека Господ силом свога Животворног Крста, молитвама Пресвете Богородице, молитвама Св. Саве, Св. Николаја Жичког и свих светих опрости и помогне да се Срби обоже , сложе и умноже – Амин, Боже дај.

Излази по благослову Њ.П.Епископа нишког Г.Г. Иринеја

Сестринство манастира Св.Стефана Липовац